

**РОБОТА ПОЗАШТАТНИХ ГРУП ПСИХОЛОГІЧНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В ЗОНІ ПРОВЕДЕННЯ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ
ОПЕРАЦІЇ У 2014-2015 РОЦІ**

*Капінус О. С., кандидат педагогічних наук,
Романишин А. М кандидат педагогічних наук, доцент
Національна академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного,
м. Львів*

Діяльність військовослужбовців у бойових умовах характеризується впливом на психіку різних стрес-факторів. Тривалість їх впливу, а також психотравматичний характер можуть сприяти виникненню таких змін у психіці воїна, які знижують ефективність його діяльності на полі бою, а потім можуть негативно виявлятися у мирних умовах.

Відсутність достатнього часу для проведення комплексних заходів психологічної підготовки, необхідність оперативного психологічного забезпечення виконання завдань за призначенням підрозділами в зоні проведення АТО, змусило керівництво ЗС України піти на створення та

забезпечення функціонування позаштатних груп психологічного забезпечення, до складу яких було включено офіцерів структур по роботі з особовим складом та викладачів ВВНЗ, в тому числі і Національної академії сухопутних військ, що мають психологічну освіту та досвід проведення заходів психологічного забезпечення.

Прикладом ефективного використання зазначених груп є досвід проведення психологічного забезпечення в одному з батальйонів територіальної оборони перед убуттям підрозділу до місця виконання бойового завдання. На момент проведення первинної діагностики було виявлено ряд суттєвих проблемних питань, основними з яких були:

значна кількість особового складу не бажало проходити службу у місцях дислокації, які були визначені вищим керівництвом;

в одному із основних підрозділів виявились значні тенденції до погіршення стану військової дисципліни, які в майбутньому могли завадити виконувати бойові завдання (відкриті сумніви в спроможності командира та всього офіцерського складу якісно керувати колективом);

серед особового складу інших підрозділів спостерігались тенденції до ухилення від виконання поставлених завдань під час проходження військової служби (безпричинне звернення до місцевих органів влади щодо допомоги у поверненні до місця проживання);

виявлені окремі військовослужбовці, морально-психологічний стан, яких потребував термінової психологічної допомоги;

недостатньо інтенсивне залучення особового складу до занять з бойової та спеціальної підготовки призвело до зниження психологічної готовності особового складу до виконання завдань за призначенням та виникнення пияцтва в підрозділах.

Проведений первинний аналіз дозволи встановити ряд причин, які безпосередньо впливали на психологічну готовність особового складу до виконання бойових завдань. А саме:

кожен четвертий з числа військовослужбовців мав негативний попередній досвід бойових дій (наприклад, наявність бойових та санітарних втрат серед співслужбовців);

серед особового складу є певна частина військовослужбовців, що до призову на військову службу неодноразово притягались до кримінальної та адміністративної відповідальності, мають не зняті судимості, не вирішені сімейні проблеми тощо;

рівень професійної підготовки командного складу та офіцерів структур по роботі з особовим склад не відповідав вимогам щодо форм та методів впливу на підлеглий особовий склад з метою забезпечення їх готовності до виконання бойових завдань.

Аналіз та узагальнення виявлених проблем дозволив сформулювати та провести комплекс необхідних заходів упередженого та корекційного характеру, основними з яких стали: індивідуальні психологічні та психотерапевтичні консультації, групові заняття та тренінги, роз'яснення прав

та обов'язків згідно чинного законодавства, надання методичної допомоги командирам структурних підрозділів щодо формування згуртованих військових колективів, навчання офіцерського та сержантського складу заходам первинної психологічної допомоги до та після бойових дій, індивідуальна та групова профілактика посттравматичних стресових розладів тощо.

За результатами проведених психокорекційних заходів, комплексної індивідуально-виховної роботи понад 90% осіб, що виявили бажання звільнитись з лав ЗС України відкликали написані рапорти та заявили про готовність до подальшої служби. За результатами проведених заходів зазначена військова частина у визначений термін убула до місця виконання завдань, випадків ухилень від служби не виявлено.

З метою покращення заходів психологічного забезпечення особового складу, який залучається до АТО, було запропоновано наступне:

залучення до роботи з особовим складом військових капеланів, які, за досвідом миротворчих підрозділів, мають значний вплив на морально-психологічний стан військовослужбовців;

в підрозділах, які перебувають на блокпостах, проводити наступні форми психологічної допомоги: психологічне консультування, навчання засобам саморегуляції психічного стану та елементи надання екстремальної психологічної допомоги;

додержуватись планомірного розподілу фізичних і психічних навантажень через своєчасну заміну підрозділів на блокпостах, ротації особового складу;

вжити заходів щодо належного забезпечення особового складу, встановленими законодавством нормами забезпечення (можливо навіть понад норми, зокрема у речовому забезпеченні);

регулярно проводити бойову та спеціальну підготовку підрозділами, які знаходяться в базових таборах;

обов'язкове залучення цього ж складу позаштатної групи психологічного забезпечення для роботи в районі виконання бойових завдань саме в цій військовій частині, орієнтовно через 1 місяць для відслідковування динаміки зміни психологічного стану особового складу, своєчасної його корекції з метою підвищення бойового духу та морально-психологічного стану загалом.